SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 28. junija 2007*

V zadevi C-331/05 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča, vložene 2. septembra 2005,

Internationaler Hilfsfonds eV, s sedežem v Rosbachu (Nemčija), ki ga zastopata H. Kaltenecker in S. Krüger, odvetnika,

pritožnica,

druga stranka v postopku je

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopata M.-J. Jonczy in S. Fries, zastopnici, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka na prvi stopnji,

* Jezik postopka: nemščina.

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik senata, P. Kūris, K. Schiemann (poročevalec), L. Bay Larsen in J.-C. Bonichot, sodniki,

generalna pravobranilka: V. Trstenjak,
sodni tajnik: B. Fülöp, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 16. novembra 2006,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 28. marca 2007

izreka naslednjo

Sodbo

1 S pritožbo Internationaler Hilfsfonds eV (v nadaljevanju: IH) predlaga razveljavitev Sklepa Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 11. julija 2005 v zadevi Internationaler Hilfsfonds proti Komisiji (T-294/04, ZOdl., str. II-2719, v nadaljevanju: izpodbijani sklep), s katerim je to sodišče kot očitno neutemeljeno zavrglo njegovo tožbo na podlagi člena 288, drugi odstavek, ES, s katero je od Komisije Evropskih skupnosti zahteval odškodnino zaradi škode, ki naj bi jo imel s stroški odvetniškega zastopanja v treh pritožbenih postopkih pred Evropskim varuhom človekovih pravic.

Pravni okvir

2 Evropski parlament je 9. marca 1994 je sprejel Sklep (94/262/ESPJ, ES, Euratom) o pravilih in splošnih pogojih, ki urejajo opravljanje funkcije varuha človekovih pravic (UL L 113, str. 15).

3 Na podlagi člena 1(3) Odločbe 94/262 Varuh človekovih pravic ne sme posredovati v primerih pred sodišči ali postavljati pod vprašaj pravilnosti odločitev sodišč.

4 Člen 2(6) te odločbe določa, da pritožbe, posredovane varuhu človekovih pravic, ne vplivajo na roke za pritožbe v upravnih ali sodnih postopkih.

5 Člen 2(7) te Odločbe pa določa, da se, kadar mora varuh človekovih pravic zaradi tekočih ali zaključenih sodnih postopkov v zvezi z dejstvi, ki so mu bila predložena, pritožbo razglasiti za nedopustno ali jo prenehati obravnavati, ugotovitve preiskav, ki jih je do takrat izvedel, dokončno arhivirajo.

Dejansko stanje

6 Dejansko stanje spora je izpodbijani sklep povzel tako:

„6 Tožeča stranka je nevladna organizacija (NVO) nemškega prava, ki pomaga beguncem ter žrtvam vojne in katastrof. Med letoma 1993 in 1997 je pri Komisiji skupno vložila šest predlogov za sofinanciranje projektov.

7 Pri presoji prvih predlogov so službe Komisije presodile, da tožeča stranka, ker ni zadostila splošnim pogojem za sofinanciranje projektov, ni upravičena do pomoči, ki se dodeli NVO. Tožeča stranka je bila o tem seznanjena z dopisom z dne 12. oktobra 1993. Komisija je z dopisom z dne 29. julija 1996 pojasnila bistvene razloge, zaradi katerih je sklenila, da tožeča stranka ni upravičena do financiranja kot NVO.

8 Tožeča stranka je 5. decembra 1996 pri Komisiji predložila nov projekt. Spremenjena različica projekta z novim predlogom je bila pri Komisiji vložena septembra 1997. Komisija o teh novih projektih sofinanciranja ni odločala, ker je menila, da odločitev z dne 12. oktobra 1993 o neupravičenosti do financiranja velja še naprej.

9 Zato je tožeča stranka pri varuhu človekovih pravic vložila tri pritožbe, in sicer eno leta 1998 (pritožba št. 338/98/VK) in še dve leta 2000 (pritožbi št. 1160/2000/GG in št.1613/2000/GG). Te pritožbe so se v bistvenem nanašale na dva vidika, in sicer na eni strani na vprašanje pravice do vpogleda v spis in na drugi strani na vprašanje, ali je Komisija ustrezno presodila predloge tožeče stranke.

10 Glede pravice do vpogleda v spis je varuh človekovih pravic z odločbo z dne 30. novembra 2001 ugotovil, da seznam dokumentov, ki jih je Komisija predložila tožeči stranki na vpogled, ni bil popoln, da je Komisija določene dokumente neutemeljeno zamolčala in da je zato to ravnanje Komisije mogoče

obravnavati kot nepravilno. Komisiji je predlagal, naj zagotovi primeren vpogled v spis. Dokumenti so bili ogledani 26. oktobra 2001 v prostorih Komisije. Varuh človekovih pravic je glede preostalega menil, da je Komisija nepravilno ravnala s tem, da se tožeča stranka ni imela možnosti formalno izreči glede podatkov, ki jih je Komisija pridobila od tretjih in jih je uporabila za sprejetje odločbe zoper njo.

11 Glede vprašanja, ali je Komisija predlog tožeče stranke ustrezno presodila, je varuh človekovih pravic z drugo odločbo, prav tako sprejeto 30. novembra 2001, v kateri so bile upoštevane določene informacije, ki so jih posredovali tretji, ugotovil, da Komisija take presoje ni opravila. V odločbi z dne 11. julija 2000 je varuh človekovih pravic ugotovil, da je Komisija porabila preveč časa, preden je pisno pojasnila razloge za to, da je leta 1993 sklenila, da tožeča stranka ni upravičena do financiranja. Nazadnje, kar je zadevalo dejstvo, da Komisija formalno ni odločila o predlogih, ki so bili vloženi decembra 1996 in septembra 1997, je varuh človekovih pravic z odločbo z dne 19. julija 2001 priporočil Komisiji, naj to nadoknadi najpozneje do 31. oktobra 2001.

12 Da bi Komisija izpolnila priporočilo varuha človekovih pravic, je tožeči stranki poslala dopis z dne 16. oktobra 2001, v katerem je zavrnila oba, decembra 1996 in septembra 1997 predložena projekta, ker tožeča stranka ni bila upravičena do sofinanciranja.

13 Zoper dopis z dne 16. oktobra 2001 je tožeča stranka 15. decembra 2001 vložila tožbo. S sodbo z dne 18. septembra 2003 v zadevi Internationaler Hilfsfonds proti Komisiji (T-321/01, Recueil, str. II-3225), je Sodišče prve stopnje odločbo Komisije z dne 16. oktobra 2001 o zavrnitvi predlogov tožeče stranke za sofinanciranje, ki ju je vložila decembra 1996 in septembra 1997, razglasilo za nično in toženi stranki naložilo plačilo stroškov.

14 Tožeča stranka je v tožbi zahtevala tudi povračilo stroškov, ki so ji s pritožbo nastali v postopku pred varuhom človekovih pravic. Sodišče prve stopnje je v sodbi odločilo, da stroškov za postopek pred varuhom človekovih pravic ni mogoče obravnavati kot nujne izdatke v smislu člena 91(b) Poslovnika Sodišča prve stopnje in se zato ne povrnejo."

Postopek pred Sodiščem prve stopnje in izpodbijani sklep

7 Z vlogo, ki je v sodno tajništvo Sodišča prve stopnje prispela 23. julija 2004, je IH vložil tožbo in zahteval, naj Komisiji naloži plačilo 54.037 eurov zaradi premoženjske škode, ki mu je nastala zaradi stroškov odvetniškega zastopanja, ki so nastali v treh pritožbenih postopkih pred varuhom človekovih pravic.

8 Z izpodbijanim sklepom je Sodišče prve stopnje tožbo IH zavrnilo kot očitno neutemeljeno.

9 Sodišče prve stopnje je to zavrnitev obrazložilo s tem, da naj med ravnanjem institucije Skupnosti in škodo, ki se uveljavlja, ne bi bilo nujno potrebne vzročne zveze, ker je po eni strani IH svobodno izbral, da se bo pritožil pri varuhu človekovih pravic, preden bo vložil tožbo na Sodišče prve stopnje in po drugi strani ker storitve odvetniškega zastopanja za postopke pred varuhom človekovih pravic niso bile potrebne.

10 V izpodbijanem sklepu je Sodišče prve stopnje najprej začelo razlogovanje s tem, da je z institucijo varuha človekovih pravic Pogodba ES državljanom Unije za obrambo njihovih interesov poleg tožbe pred sodiščem Skupnosti ponudila še alternativno pot. Ta alternativna zunajsodna pritožbena pot ustreza posebnim merilom in nima

nujno istega cilja kot tožba. Poleg tega obeh postopkov ni mogoče voditi hkrati. Čeprav pritožbe, vložene pri varuhu človekovih pravic, ne prekinejo roka za vložitev tožbe pri sodišču Skupnosti, mora varuh človekovih pravic zaključiti preiskavo in razglasiti pritožbo za nedopustno, če je zadevni državljan hkrati vložil tožbo na podlagi istih dejstev pri sodišču Skupnosti. Tako je državljan tisti, ki mora presoditi, po kateri poti bo najbolje uresničil svoje interese.

11 Nadalje je Sodišče prve stopnje povzelo, da se stroški za postopke pred varuhom človekovih pravic ne smejo obravnavati kot nujni izdatki v smislu člena 91(b) Poslovnika Sodišča prve stopnje in se zato na podlagi te določbe ne povrnejo. Ugotovil je, da je IH z odškodninsko tožbo zahteval vračilo teh istih stroškov odvetniškega zastopanja v postopkih pred varuhom človekovih pravic in da bi bilo priznanje teh stroškov v nasprotju s sodno prakso Sodišča prve stopnje glede nepovračljivosti teh izdatkov iz naslova stroškov.

12 V tem sobesedilu je Sodišče prve stopnje presodilo, da naj bi bil ta postopek, drugače kot postopek pred sodišči Skupnosti, zasnovan tako, da ni potrebno zastopanje po odvetniku. Zadoščala naj bi namreč predstavitev dejanskega stanja v pritožbi, pravno utemeljevanje pa ni potrebno. V teh okoliščinah svobodna odločitev državljana, da ga v okviru postopka pred varuhom človekovih pravic zastopa odvetnik, pomeni, da mora sam plačati stroške zanj.

13 Poleg tega je Sodišče prve stopnje iz sodbe Sodišča z dne 9. marca 1978 v zadevi Herpels proti Komisiji (54/77, Recueil, str. 585, točke od 45 do 50) sklepalo, da dejstvo, da nekdo najame odvetnika, preden vloži pravno sredstvo pri sodnemu organu Skupnosti, izhajal iz dejstva, da imajo zadevne stranke izbiro, ki ne sme biti v breme toženega organa. V teh okoliščinah pravno gledano manjka kakršnakoli vzročna zveza med domnevno škodo, namreč stroški odvetniškega zastopanja, in ravnanjem Skupnosti.

14 Poleg tega je Sodišče prve stopnje poudarilo, da se je IH svobodno odločil, da se bo, preden bo vložil tožbo pri Sodišču prve stopnje, pritožil pri varuhu človekovih pravic.

15 Zato je Sodišče prve stopnje presodilo, da stroški odvetniškega zastopanja, ki nastanejo v postopku pred varuhom človekovih pravic, niso povračljivi kot škoda v okviru odškodninske tožbe, in odločilo, da tožbo zavrne kot očitno neutemeljeno.

Predlog za ponovno odprtje ustnega postopka

16 IH je z dopisom, ki je prispel na Sodišče 12. aprila 2007, na podlagi členov 61 in 118 Poslovnika Sodišča predlagal ponovno odprtje ustnega postopka. Predlog je utemeljil z domnevno neskladnostjo sklepnih predlogov generalne pravobranilke.

17 Sodišče lahko v skladu s členom 61 Poslovnika po uradni dolžnosti ali na predlog generalnega pravobranilca oziroma na predlog strank odredi ponovno odprtje ustnega postopka, če meni, da dejansko stanje ni dovolj razjasnjeno ali da je treba v zadevi odločiti na podlagi trditve, o kateri stranki nista razpravljali (glej sklep z dne 4. februarja 2000 v zadevi Emesa Sugar, C-17/98, Recueil, str. I-665, točka 18, in sodbo z dne 14. decembra 2004 v zadevi Swedish Match, C-210/03, ZOdl., str. I-11893, točka 25).

18 Vendar v tej zadevi ne gre za tak primer. Po eni strani namreč IH le komentira sklepne predloge generalne pravobranilke, pri čemer ne navaja elementov dejanskega stanja ali pravnih določb, na katere naj bi se slednja oprla in glede

katerih naj stranke ne bi razpravljale. Po drugi strani je treba ugotoviti, da je ob upoštevanju elementov, s katerimi razpolaga Sodišče, dejansko stanje dovolj razjasnjeno, da lahko odgovori na vsa zastavljena vprašanja. Zato ni treba odrediti ponovne otvoritve ustnega postopka.

Pritožba

19 V pritožbi IH predlaga Sodišču, naj izpodbijani sklep razveljavi in zadevo vrne Sodišču prve stopnje v novo odločanje ali da Komisiji naloži plačilo 54.037 eurov. IH predlaga tudi, da se Komisiji naloži plačilo stroškov.

20 Komisija predlaga, naj se pritožba zavrne in naj se IH naloži plačilo stroškov.

21 IH navaja tri pritožbene razloge, ki jih je treba, glede na to, da so zelo povezani, preučiti skupaj. Sodišče prve stopnje je, po mnenju IH, zahtevalo preveliko intenzivnost vzročne zveze, ki se zahteva za ugotovitev nepogodbene odgovornosti Skupnosti. Sodišče prve stopnje naj torej ne bi ni preučilo dejanske in pravne utemeljitve potrebe po sodelovanju odvetnika v pritožbenih postopkih, ki jih je sprožila pritožnica.

22 Res je, kot je utemeljeno zatrjeval IH, da je dejstvo, da se stroški postopkov pred varuhom človekovih pravic ne morejo povrniti na podlagi člena 91(b) Poslovnika Sodišča prve stopnje, načeloma brez pomena glede tega, ali so ti stroški lahko predmet odškodnine na podlagi člena 288, drugi odstavek ES. Kot je samo ugotovilo

Sodišče prve stopnje v izpodbijanem sklepu, se ta člen lahko uporabi le za stroške postopka pred Sodiščem prve stopnje, in ne v predhodni fazi. Torej za pravico do povračila stroškov postopka in pravico do odškodnine načeloma veljajo drugačni pogoji in sta ena od druge neodvisni.

23 Za vzročno zvezo, ki se zahteva, velja, da tako Poslovnik Sodišča kot Poslovnik Sodišča prve stopnje določata, da se stroški postopka, ki jih priglasijo stranke, povrnejo le, če so bili nujno potrebni, da se postopek konča. Za vzročno zvezo, ki se zahteva v okviru člena 288, drugi pododstavek, ES, pa se zahteva, da je škoda neposredna posledica zadevnega nepravilnega akta (v tem smislu glej sodbi z dne 4. oktobra 1979 v zadevi Dumortier frères in drugi proti Svetu, 64/76 in 113/76, 167/78 in 239/78, 27/79, 28/79 in 45/79, Recueil, str. 3091, točka 21, in z dne 30. januarja 1992 v zadevi Finsider in drugi proti Komisiji, C-363/88 in C-364/88, Recueil, str. I-359, točka 25).

24 Glede zahtevka za vračilo premoženjske škode, ki naj bi jo imela pritožnica s stroški odvetniškega svetovanja v predhodnem postopku v skladu s členom 90 Kadrovskih predpisov, je Sodišče ugotovilo, da glede na to, da mora uprava vsebino upravnih pritožb, vloženih v skladu s to določbo, razlagati in razumeti z vso skrbnostjo, ki jo velika, dobro opremljena organizacija dolguje pritožnikom, med katerimi je tudi njeno osebje, gre, čeprav se zadevnim osebam ne sme prepovedati, da si že v tej fazi zagotovijo odvetniško svetovanje, za njihovo lastno izbiro, ki je zato ni dolžna plačati zadevna institucija. Tudi vzročna zveza med domnevno škodo, torej stroški odvetniškega zastopanja in aktom zadevne institucije, ne obstaja (v tem smislu glej zgoraj navedeno sodbo Herpels proti Komisiji, točke od 47 do 49).

25 Prav tako je treba stroške, ki so bili predloženi v okviru pritožbe pred varuhom človekovih pravic, razlikovati od tistih, ki so predloženi v okviru sodnega postopka.

26 Pritožba pred varuhom človekovih pravic po eni strani omogoča, da se opredelijo, iščejo in odstranijo primeri nepravilnosti pri ravnanju organov in institucij v imenu splošnega interesa, in po drugi strani, da se prepreči tožba, če varuh človekovih pravic reši spor med pritožnikom in zadevno institucijo.

27 Pritožba je odvisna od proste izbire zadevnih oseb. Tako se stroškov, ki jih je po svoji izbiri imel pritožnik, ne morejo obravnavati kot škoda, ki jo mora nositi zadevna institucija.

28 Drugače pa velja za stroške, ki jih ima tožeča stranka, ki se je odločila za sodni postopek, ki se je končal z odločbo, ki ima moč presojene stvari, s katero se ji priznajo njene pravice in institucijo zavezuje za posledice.

29 Zato pravno gledano med škodo, ki naj bi jo utrpel IH, in ravnanjem Komisije ne obstaja nikakršna vzročna zveza.

30 Zato je Sodišče prve stopnje lahko iz tega razloga, ne da bi napačno uporabilo pravo, tožbo IH zavrnilo s sklepom, ki je v preostalem dovolj utemeljen.

31 Ta sklep se ne more ovreči le zaradi okoliščine, ki jo navaja IH, da je bil izpodbijani sklep sprejet kljub sodbi Sodišča prve stopnje, v kateri je Komisiji naložilo plačilo odškodnine za škodo, ki se je med drugim nanašala na stroške, ki jih je priglasila nasprotna stranka v okviru pritožbe pred varuhom človekovih pravic (sodba z dne 17. marca 2005 v zadevi AFCon Management Consultants in drugi proti Komisiji, T-160/03, ZOdl., str. II-981, točke od 104 do 107).

32 Iz tega sledi, da je treba pritožbo zavrniti.

Stroški

33 V skladu s členom 69(2) Poslovnika, ki velja za pritožbeni postopek na podlagi člena 118 tega poslovnika, se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker je Komisija predlagala, naj se IH naloži plačilo stroškov, in ker ta s pritožbenimi razlogi ni uspel, se mu naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. Pritožba se zavrne.

2. Internationaler Hilfsfonds eV se naloži plačilo stroškov.

Podpisi